

İbret Almak Ya Da İbret Olmak

Gönderen Kadir Hatipoglu - Ağustos 06 2015 19:11:10

Etrafımızda her an ibret dolu olaylar yaşanmaktadır. Bazen yaşayarak ibret dolu hadiselere şahit olmaktayız. Önemli olan bu olaylara dikkatle bakmak ve sırrı ilahinin kalemi ile yazılmış manaları keşfedebilmektir. Bazen bir bal arısı, bazen bir çiçek, bazen denizin dalgaları, bazen sıcak bir tebessüm, duygusal bir göz yaşı, merhametle uzanan bir el; bazen de yüzümüze kapanan kapılar... Bu varlık ve olayların hepsinde, üzerinde düşünülmesi ve ibret alınması gereken nice hikmetler, manalar, dersler vardır.[\[1\]](#) Yanlış davranışların yol açtiği kötü sonuçlardan ders almak anlamında kullanılan, sözükte ‘geçmek, aşmak' manasındaki ibret kelimesi, genellikle "görünenden görünmeyene geçmek, nesnelerin ve olayların dış yüzüne bakıp onlardaki hikmeti kavramaya çalışmak, olaylardan ders alıp doğru sonuçilar çikarmak ve buna göre davranışın anlamında kullanılır. İnsanların Allah'ın emirlerine, dinin hükümllerine ve ahlâk kurallarına uygun şekilde hareket edip mutlu ve huzurlu yaşamalarında ibret almanın büyük bir payı olduğu için Kur'an'da peygamberlerden, onların gönderildiği toplumlardan ve kendilerine karşı gelenlerden söz eden kissalara geniş yer verilmiştir. Ayrıca tanrılık iddiasında bulunan Firavun'dan bahsedilirken, اِنَّ فِى ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى "Bunda Allah'tan korkanlar için ibret vardır" [\[2\]](#) denilmiştir. Bu âyetlerden ancak akıl sahibi, sağduyulu ve Allah'tan korkan kişilerin ibret alabileceği anlaşılmaktadır. Kur'ân-ı Kerîm'de, Bedir Gazvesi'nde sayıca az oldukları halde galip gelmeleri hatırlatılarak müslümanların bundan ibret almaları istenmiş gece ile gündüzün ardarda geliş ve hayvanlar âlemi ibret alınacak konular arasında zikredilmiştir. Hz. Peygamber de ibret almak için kabirlerin ziyaret edilmesini tavsiye etmiştir.[\[3\]](#) Kur'ân-ı Kerîm'de başlıca iki türlü: ‘ibret'ten söz eddiği görülür: a-İlki dünyayı gezip görmek, geçmiş milletlerin kalıntılarını incelemek suretiyle bunlardan çikarılan tarihî sonuçilar ve bunun işığında inanç ve ahlâkin düzeltilmesi, geliştirilmesi anlamında kullanılmıştır. Yusuf sûresinde böyle bir tarihî incelemenin öneme işaret edildikten sonra
 لَقَدْ
كَانَ فِى
قَصَصِهِمْ
عِبْرَةٌ
لاُولِى
اْلاَلْبَابِ "Onların (geçmiş peygamberler veya kavimlerinin) hayat hikâyelerinde akıllı kimseler için nice ibretler vardır"[\[4\]](#) buyrulmuştur. b-İkinci bir ibret çeşidinden de canlı ve cansız tabiat üzerinde düşünerek bunlardaki düzen ve uyumla, bu üzenin Allah'ın koyduğu kanunlara uygun olarak işleyişinden çikarılan sonuçilar anlamında söz edilmiştir.
وَاِنَّ
لَكُمْ فِى
اْلاَنْعَامِ

16; لَعِبْرَةً
نُسْقِيكُمْ
مِمَّا فِى
بُطُونِهَا
وَلَكُمْ
فِيهَا
مَنَافِعُ
كَثِيرَةٌ
وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ
 "Sizin için hayvanlarda bir ibret vardır. Nitekim onların karınlarında olandan
(suuml;tten) size içecek sağlarız"[\[5\]](#) ve
يُقَلِّبُ
اللهُ
اللَّيْلَ
وَالنَّهَار
14; اِنَّ فِى
ذَلِكَ
لَعِبْرَةً
لاُولِى
اْلاَبْصَار
16; "Allah gece ile guuml;nduuml;zuuml; ardarda getirir. Kuşkusuz bunda basiret
sahipleri için bir ibret vardır"[\[6\]](#) mealindeki âyetlerde geçen ibret kelimesi,
insanları eşyadaki düzeni ve hikmetli yaratılışı kavrayarak dünya ve ahiret mutluluğu
için bunlardan yararlanmaya teşvik etmektedir. Eşya ve olaylardaki bu ibret verici anımlar
Kur'ân-ı Kerîm'de sık sık "âyet" ve "âyât" kelimeleriyle de ifade
edilmiştir. [\[7\]](#) Bazı kıssaların sonunda bildirildiği üzere ibret ve ders alınmasını sağlamak da
kıssaların temel hedeflerindendir. Bu bakımından eski kavimlerin başına gelen felâketler
anlatılarak onlar gibi davranışlarının da aynı akibete uğrayacakları vurgusu Kur'an kıssalarında
geniş yer tutar. Bu bağlamda kıssalarda iyi ve kötünün modelleri ortaya konarak
erdemlere ve ahlâkî olgunluğa teşvikle kötülüklerden sakındırma
amacı güdülmüşür. [\[8\]](#) Kur'an-ı Kerim'in, felaket ve musibetleri birer ayet
olarak değerlendirdiğini görürüz. Kur'an-ı Kerim nasıl ayetlerden ibaretse, kainat
da tarihte meydana gelen bütün hadiseler de, birer ayet olarak nitelendirilmiştir. Allah,
bu ayetleri, ibret nazarıyla okumamızı emretmiştir. İbret nazarıyla okumak ne demek? İbret,
Arapça'da 'Abara' kökünden gelen bir kelimedir, bir yerden bir yere
geçmek demektir. İbret, bu felaketleri sadece görülen sonuçlariyla
okumak değildir. Mesela, depremleri sadece fay hatlarıyla okumak değil, fay hatlarının da
ötesinde metafizik boyutu anlamak, anlamaya çalışmak, o şekilde yorumlamak
demektir. Merhum Mehmed Akif'in çok anımlı şu tespiti, serzeniş ve uyarısı, Kur'an'ın
indiriliş gayesi olan irşat ve ikazın, muhtevası ve bir durum tespiti açisinden
bütün Müslümanları ibrete, düşünçeye, kendi kendilerini
sorgulamaya ve uyanıklığa sevk etmektedir: İbret olmaz bize her gün okuruz ezberde Yoksa
hiç mana aranmaz mı bu ayetlerde [\[9\]](#) Mutasavvıflar ibret ve i'tibar terimlerini daha
çok marifet, ahlâk ve edep yönünden yorumlamaya çalışmışlardır.
 Abdürrezzâkel-Kâşânî'ye göre ibret insanların iyi veya
kötü hallerine, dünyadan âhirete intikal etme gibi durumlarına bakıp işin
akibetini ve görünmeye kışını kavramaktır. Kişiinin konuşması zikir,

sükûtu fikir, bakışı ibret olmalıdır. Hatim el-Esam, ibretsiz bakışın nefsin arzusundan başka bir şey olmadığını söyledi. Sûfîler ibretsiz bakışı gereksiz söze benzetmişlerdir. Niyâzî-i Mısırî; "Bir göz ki onun ibret olmaya nazarında / Ol düşmenidir sahibinin baş üzerinde Kulak ki öğüt almaya her dinlediğinden, / Akıt ana sen kurşunu hemen deliğinden." Beyitleriyle sûfînin her zaman her şeye ibretle bakması gerektiğini vurgulamıştır. Kişinin ibret alabilmesi için hem tabiatın kuruluş ve işleyişini ortaya koyan sayısız nesne ve olaya, hem de sosyal hayatın çok farklı tecellilerine derin bir seziş ve kavrayışla bakması, zihنî ve kalbî yeteneklerini kullanması gereklidir. Aslında insan bu yeteneklerle donanmış olarak yaratılmıştır. Kur'an'ın genel mesajı, Resûlullah'ın necata yönelik tavsiyeleriyle kendine has sîretinin yöneliş ve amacı da budur. [\[10\]](#) ÖLÜMDEN İBRET ALMAK

اَلَّذِى
خَلَقَ
الْمَوْتَ
وَالْحَيَوةَ
لِيَبْلُوَكُمْ
اَحْسَنُ
عَمَلاً
وَهُوَ
الْعَزِيزُ
الْغَفُورُ "Hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı O'dur."

[\[11\]](#)) Burada ölümün hayattan önce zikredilmesi enteresan bir gerçeği ortaya koymaktadır. Ölüm, insana kul olduğunu hayattan daha çok öğremekte, ona daha çok ibret olmaktadır. Ebu'd-Derdâ (ra)'nın rivayet ettiği bir hadise göre Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Üç şey olmasaydı âdemoğlu asla başını önüne eğmezdi: Fakirlik, hastalık ve ölüm. Bununla birlikte o yine çok cesurdur." [\[12\]](#) Bir gün yakışıklı bir padişah aynaya bakar, vezirine der ki: -Ölüm olmasaydı hayat ne kadar güzel olurdu! Vezirin cevabı manidardır: -Padişahım, iyi ki ölüm var, ölüm olmasaydı ne siz padişah olurdunuz, ne de ben vezir!.. Son dönem düşünürlerimizden Ömer Ferit Kam ölümü sembolize eden mezarlıklara bakışını yönelterek şu sözleri söyilemekten kendini alamaz: "Kabristan ne büyük ibret dershanelidir. Onun derin sessizliğindeki yüksek ifade gücü, en güzel konuşan hatiplerin belagatlarından daha tesirlidir. Sihirli ifadeleriyle insanlar üzerinde istedikleri gibi tasarruf icra eden büyük hatipler (bülagâ), taşların konuşan lisani karşısında sessiz taş gibi kalır. Hayatın coşkun nehri insanların bütün amel ve ihtiraslarını sürükleye sürükleye, nihayet şu zifiri karanlık çukurlara tıkıyor." [\[13\]](#) Ölümden ibret almak, Necip Fazıl'ın şu mısralarında ifadesini şöyle bulmuştur: "Tahtadan yapılmış bir uzun kutu Baştarafı geniş ayakcu dar Çakanlar bilir ki bu boş tabutu Yarın kendileri dolduracaklar" Hz. Peygamber de ibret almak için kabirlerin ziyaret edilmesini tavsiye etmiş ve "Ben size kabir ziyaretini yasaklamıştım; fakat artık onları ziyaret edebilirsiniz. Çünkü kabir ziyareti, dünya bağını kırar, ahireti hatırlatır." [\[14\]](#) Buyurarak, kabir ziyareti teşvik etmiştir. Çünkü insanları tulu emelden kurtaracak en tesirli nasihat, kabirlerde saklıdır. Kabristanı yalnız dış görünüşü ile görmek kâfi değildir.

Onun sessiz halinde ifade ettiklerini duymak, dilinden anlamak lâzımdır: M. Akif ise şöyle söyleder: "Bakma kabristanın ancak saha-i medhusuna / Dur da bir müdde&ddet kulak ver nale-i hamuşuna." (Yani Kabristanın dehşetli sahasına bakıp geçme. Birazcık olsun dur da sükûtî iniltisine kulak ver.) Batılı bir atasözü şöyle der: "Şu anda mezarlıklarda yatan istisnasız hemen bütün ölüler, bir zamanlar kendilerini vazgeçilemez insanlar olduklarını düşünüyordu." Mezarlıklardaki insanlar, bir zamanlar böyle düşündükleri gibi, şu anda yaşamakta olan bizler de bundan farklı düşünmüyoruz aslında. Bu nokta ayrıca üzerinde uzun uzun düşünmemiz ve de ibret almamız gereken bir husustur.[\[15\]](#)

İBRET AYETLERİ #1575;#1614;#1601;#1614;#1604;#1614;#1605;#1618;
#1610;#1614;#1587;#1616;#1610;#1585;#1615;#1608;#1575;
#1601;#1616;#1609;
#1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1585;#1618;#1590;#1616;
#1601;#1614;#1578;#1614;#1603;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1604;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1602;#1615;#1604;#1615;#1608;#1576;#1612;
#1610;#1614;#1593;#1618;#1602;#1616;#1604;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1576;#1616;#1607;#1614;#1575;#1575;#1614;#1608;#1618;
#1575;#1614;#1584;#1614;#1575;#1606;#1612;
#1610;#1614;#1587;#1618;#1605;#1614;#1593;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1576;#1616;#1607;#1614;#1575;
#1601;#1614;#1575;#1616;#1606;#1617;#1614;#1607;#1614;#1575;
#1604;#1575;#1614;#1578;#1614;#1593;#1618;#1605;#1614;#1609;
#1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1576;#1618;#1589;#1614;#1575;#1585;#1615;#1608;#1585;#1616;
15; #1608;#1614;#1604;#1614;#1603;#1616;#1606;#1618;
#1578;#1614;#1593;#1618;#1605;#1614;#1609;
#1575;#1604;#1618;#1602;#1615;#1604;#1615;#1608;#1576;#1615;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1578;#1616;#1609;#1601;#1616;#1609;
#1575;#1604;#1589;#1617;#1615;#1583;#1615;#1608;#1585;#1616;
1-"Müşrikler yeryüzünü gezmiyorlar mı ki, bu sayede kalpleri
gördüklerinden ibret alabilsin ve kulakları söylenenleri iştebilecek bir duyarlık kazansın. Çünkü kör olan onların gözleri değildir, fakat
göğüs boşluklarındaki kalpleri kördür, duyarsızdır." [\[16\]](#) Geçmişce
cezalandırılmış milletlerin harap olmuş yurtları canlı ve belirgin olarak duruyor. Onlara birtakım
mesajlar veriyor, ibret derslerinden söz ediyor. Öğüt veriyor.
#1575;#1614;#1601;#1614;#1604;#1614;#1605;#1618;
#1610;#1614;#1587;#1616;#1610;#1585;#1615;#1608;#1575;
#1601;#1616;#1609;
#1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1585;#1618;#1590;#1616;
 "Yeryüzünü gezmiyorlar mı ki?" Bu yerleri görüp ibret
alsalar da, onlara birtakım mesajlar verseydi bu yerler? O son derece anlaşılır ve etkileyici diliyle
konuşsaydı, içerdeği, özünde barındırdığı ibret derslerini anlatısaydı? "Bu sayede
kalpleri gördüklerinden ibret alabilsin." Şaşmaz ve değişmez yasanın izleri niteliğinde
olan bu kalıntıların ötesindeki gerçekleri kavrarlardı. "Ve kulakları söylenenleri
iştebilecek bir duyarlık kazansın." Şu yerle bir olmuş evlerde, kurumuş, kullanılmaz haldeki
kuyuların başlarında, terkedilmiş köşklerde yaşayanların başından geçen olayları da
ışitirlerdi. Yoksa bunların kalpleri mi yok ki gördükleri halde kavrayamıyorlar?
Duydukları halde ders almıyorlar? "Çünkü kör olan onların gözleri

değildir, fakat gümüş boşluklarındaki kalpleri kırmızı, duyarsızdır." Ayette zellikle kalplerin yerlerinin belirlenmesine zaten gümüş steriliyor. "Gümüş boşluklarındaki." Amaç, daha iyi vurgulamak ve zellikle bu kalplerin kırmızılığını kanıtlamaktır. Eğer bu kalplerin basireti açık olsaydı, bu olayları anan anmaz harekete getirecekti. Anında ibret dersini alacaktı. Geçmiş milletlerin harap olmuş yurtlarının şahsında somutlaşan akibetten kırkere imana doğru kanat açtı; irpacaktı. Ne var ki, bu kalpler, geçmiş milletlerin harap olmuş yurtlarına bakıp ibret alacaklarına, imanın ufuklarına doğru kanat açtı; irpacaklarına, o korkunç açtı; azaptan korkacaklarına, yüze Allah'ın kendileri lehine belli bir söyleme ertelediği azabın hemencevik kendilerine isabet etmesini istiyorlar.[\[17\]](#) 2- 1602; 1614; 1583; 1618; 1603; 1575; 1606; 1614; 1604; 1614; 1603; 1615; 1605; 1618; 1575; 1614; 1610; 1614; 1577; 1612; 1601; 1616; 1574; 1614; 1578; 1614; 1610; 1618; 1606; 1616; 1575; 1604; 1618; 1578; 1614; 1602; 1614; 1578; 1614; 1575; 1601; 1616; 1574; 1614; 1577; 1612; 1578; 1615; 1602; 1614; 1575; 1614; 1578; 1616; 1604; 1615; 1601; 1616; 1609; 1587; 1614; 1576; 1616; 1610; 1604; 1616; 1575; 1604; 1604; 1607; 1616; 1608; 1614; 1575; 1615; 1582; 1618; 1585; 1614; 1609; 1603; 1614; 1575; 1601; 1616; 1585; 1614; 1577; 1612; 1610; 1614; 1585; 1614; 1608; 1618; 1606; 1614; 1607; 1615; 1605; 1616; 18; 1605; 1616; 1579; 1618; 1604; 1614; 1610; 1618; 1607; 1616; 1605; 1618; 1585; 1614; 1575; 1618; 1609; 1614; 1575; 1604; 1618; 1593; 1614; 1610; 1618; 1606; 1616; 1608; 1614; 1575; 1604; 1604; 1607; 1615; 1610; 1615; 1572; 1614; 1610; 1617; 1616; 1583; 1615; 1576; 1616; 1606; 1614; 1589; 1618; 1585; 1616; 1607; 1616; 1605; 1614; 1606; 1618; 1610; 1614; 1588; 1614; 1570; 1569; 1615; 1575; 1616; 1606; 1617; 1614; 1601; 1616; 1609; 1584; 1614; 1604; 1616; 1603; 1614; 1604; 1614; 1593; 1616; 1576; 1618; 1585; 1614; 1577; 1611; 1604; 1575; 1615; 1608; 1604; 1616; 1609; 1575; 1618; 1604; 1575; 1614; 1576; 1618; 1589; 1614; 1575; 1585; 1616; "(Bedir'de) karşı karşıya gelen şu iki gurubun halinde sizin iki kendi in bülüm; yükle; bir ibret vardır. Biri Allah yolunda arkadaşın bir gurup, diğer ise bunları apak; ikinci kendilerinin iki misli gümüş; ren kâcır; fir bir gurup. Allah dileğini yardım ile destekler. Elbette bunda basiret sahipleri iki kendi in bülüm; yükle; bir ibret vardır."[\[18\]](#) Bu ayet mümminlerin, kendilerinin sayıca ç katı olan mümmin; şriklerle karşı Bedir'de kazandıkları zaferi işaret etmektedir. Mümmin; şrikler kendilerini tahminen mümminlerin iki katı olarak gümüş; yor ve sayıca fazla oluşlarına gümüş; veniyordları. Oysa bu zahiri sayı &stünlüğümlü idi. Büküm;yle iken acaba insanlar neden bundan ibret almayıp gaflet ederler? Allah'ın dileğini yardımıyla desteklemesi daima maddicirc; destek vermesi olarak anlaşılmamalıdır. Yeterli sayının ve silâcır; h gümüş; cünün teminiyle diğer maddicirc; hazırlıklar sebeplere sarılma ç erç evesinde kullar iç in bir gümüş; rev olmakla beraber, zafer ve başarının doğrudan doğruya bunlara bağlanmaması, yardımın Allah'tan geldiği inancının daima zinde tutulması gereklidir. Zira mümminler iç in en bülüm; yükle; yardım ve destek kaynağı, dünya hayatındaki sonuç ne olursa

olsun yüce Allah tarafından âhirette zafer ve mutlulukların kendileri için vaad edilmiş olmasıdır ki gerçek muzafferiyet ve basan da buna ulaşabilmektedir, çünkü kalıcı olan âhiret hayatıdır. (Kur'an Yolu, 1/513) Yine aynı surede اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَاْلاَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لاَيَاتٍ لاُولِى اْلاَلْبَابِ "Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün farklı oluşturma akılselim sahipleri için elbette ibretler vardır." [19] buyurulur. Yüce Allah'ın insana Iütfettiği en büyük nimetlerden biri akıldır. Ancak İnsanın doğru yolu bulması için akıl sahibi olması yeterli değildir. Bu sebeple peygamberler ve kitaplar gönderilmiştir. Gözün görebilmesi için güneş ışığına ihtiyacı olduğu gibi aklın gerçeği -özellikle gayb âlemini- kavrayabilmesi için de vahyin ışığına ihtiyacı vardır. Râgib el-İsfahanı akıl ile vahyin bu önemini şöyle ifade etmiştir: "Azîz ve celîl olan Allah'ın insanlara iki elçisi vardır; ilki bâtını elçi olan akıl, ikincisi de zahirî elçi olan peygamberdir. Öncelikle bâtını elçiyi (akıl) kullanmadan zahirî elçiden (peygamber) yararlanmak mümkün değildir; çünkü peygamberin öğretisinin sahih olduğu akılla bilinir... Akıl olmasaydı din yaşayamazdı, din olmasaydı akıl şaşkınlığı kalırı. Onun için Allah Teâlâ bu ikisini نُورٌ عَلَى نُورٍ 'nûr üstüne nur' [20] buyurarak birbirine bağlamıştır." [21] İşte bu âyetlerde de akılla vahyin bu uyumuna işaret edilmekte. Evren üzerinde sağlıklı gözlemde bulunan insanların evrendeki muhteşem sistemi kavrayacağı, onu yaratıp düzenleyen yüce kudreti bilip tanıyacağı, nihayet kendisini imana davet eden elçinin bu çağrısına uyarak rabbine imanım derin bir içtenlikle ikrar edeceğinin nihayet bir bakıma onunla diyalog kurarak esenlik dileklerini O'na arzedeceği bildirilmektedir. İşte bu âyet, bu sürecin başlatılabilmesi için insan aklını göklerin, yerin ve bunlarda bulunan varlıkların yaratılışını düşünmeye ve hikmetini kavramaya çağırılmaktadır. Evrenin sistemini düşünmek, yukarıda arzedilen sonuçilan yanında insanı bu hayattan sonra başka bir hayatın yanı âhiret hayatının da var olabileceği fikrine de götürür. İnsana verilmiş olan aklın sağlıklı kullanılması, kendisinin bir yetki ve sorumluluğunun olması gerektiğini, bu dünyada yaptıklarının ceza veya mükâfat olarak karşılığını alabileceğini bir hesap gününün bulunması lazım geldiğini düşünmeye sevkeder. Kişi böyle bir düşünce düzeyine ulaştığında sorumluluk duygusu daha da artar ve dünyada günah işlemekten sakınır; âhirette de cehennem azabından koruması için yüce Allah'a siğğınır ve O'na dua etmeye yönelir. [22] 3- ثُمِنْ كُلِى مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِى

سُبُلَ
 رَبِّكِ
 ذُلُلاً
 يَخْرُجُ
 مِنْ
 بُطُونِهَا
 شَرَابٌ
 مُخْتَلِفٌ
 اَلْوَانُهُ
 فِيهِ
 شِفَاءٌ
 لِلنَّاسِ
 اِنَّ فِى
 ذَلِكَ
 لاَيَةً
 لِقَوْمٍ
 يَتَفَكَّرُونَ “Ve ona: “Sonra bütün meyvelerden yiyecek bal toplayıp ve mutlak bir boyun eğmişlikle Rabbinizin yollarını izleyin” diye vahyettiğini düşünün. İşte bundan dolayısıdır ki, onların karınlarından çeşitli renkte ballar çıkar, onlarda şifa var insanlara. Şüphe yok ki, bunda da düşün en kimseler için ders ve ibretler vardır.”[\[23\]](#)
 وَاِنَّ
 لَكُمْ فِى
 اْلاَنْعَامِ لَعِبْرَةً
 نُسْقِيكُمْ
 مِمَّا فِى
 بُطُونِهَا
 وَلَكُمْ
 فِيهَا
 مَنَافِعُ
 كَثِيرَةٌ
 وَمِنْهَا
 تَأْكُلُونَ
 nbsp; "Sizin için hayvanlarda bir ibret vardır. Nitekim onların karınlarında olandan (sütten) size içecek sağlarız"[\[24\]](#) Âyette arının ürettiği madde için "şerâb" (şerbet) kelimesinin kullanılması ilgi çekicidir. Arı topladığı nektarı, normal midesinden ayrı, özel olarak bu maksatla yaratılmış bulunan bal midesine toplayıp kovana taşımakta; burada bir genç arı bu maddeyi hortumuyla emip kendi midesine aktarmakta ve onu şerbet kıvamına gelecek şekilde işleme tâbi tutmaktadır. Artık bal hâsıl olmuştur; bundan sonra şerbet peteklerde bir süre havalandırılarak katılmasına sağlanıktan sonra üzeri bal mumuyla kapatılıp izole edilmek suretiyle bozulması önlenir. Böylece Allah'ın lütuf ve ihsanıyla insanlar için besleyiciliği yanında şifa değeri de taşıyan yeni bir besin daha ortaya çıkılmış olur. Bütün bunlar olağan üstü bir sanat kabiliyetinin tezahürü olup Allah'ın yaratıcı kudretini ve hikmetini hesaba katmadan basit bir hayvanın böyle bir eseri ve ürünü nasıl meydana getirebildiği sorusunu cevaplandırmak mümkün değildir. "İşte bunda da düşün en bir

topluluk için delil bulunmaktadır."[\[25\]](#) 4-
"Allah gece ile gündüzün bu şaşmaz ve değişmez
yasanın çalışma şeklini ve Allah'ın sanatını düşünmek kalbi uyandırır,
duyarlığını artırır. İşte Kur'an alışkanlığın derin etkisini giderdiği bu sahnelerde kalbi
yöneltiyor. Amaç, kalbin her zaman taze bir duyarlılıkla, her zaman zinde bir
heyecanla evrene dikkatle yönelmesini sağlamaktır. İnsanoğlu gece ve gündüz
mucizesini ilk defa düşünce kimbilir ne duygulara kapılmıştır. Ve bu mucize
hiç değişimden sürmeğtedir. Güzelliğinden ve göz alıcılığından
hiçbir şey kaybetmemiştir. Fakat paslanan ve uyuşan insan kalbidir. O'dur heyecanını
yatıren. Onlar tazeyken ya da bizim duygularımız henüz pörsümemişken
karşılaştığımızda kalbimizin tarifsiz duygulara kapılmasına neden olan nice mucizenin farkında
olmadan geçip gittiğimizde hayatımızın ne kadar önemli bir yönünü
yatmış oluruz, nice güzelliğler kaçirmış oluruz? Kur'an uyuşmuş duyarlığını
canlandırıyor, uyumuş duygularımıza uyandırıyor. Sıcaklığını yatmış, donmuş kalplerimize
dokunuyor. Yorgun vicdanımızı harekete geçiriyor, evreni ilk defa' gözlemlediğimizde
içinde bulunduğu taze tutarak gözlemleyelim diye. Evrende meydana
gelen her olayı etrafıca düşünelim diye. Ötesindeki gömülü
sırı, gizli büyüyü araştırıralım diye. Çevremizdeki her şeye faaliyet
gösteren Allah'ın elini gözleyelim diye. Onun sanatındaki hikmeti
düşünelim, varlığın katmanlarına yerleştirilmiş ayetlerinden ibret dersleri alalım diye.
Hiç kuşkusuz yüce Allah, varlık alemine her baktığımızda onu bizim için
hazırlamakla, bizi de ilk defa görüyormuş gibi duygulanacak, zevk alacak yeteneklere
sahip kılmakla bize lütufta bulunmuştur. Biz sayısız kere evrenle karşı karşıya kalırız. Her
seferinde de sanki ilk defa görmüş gibi oluruz. Onu görmenin verdiği zevki her
seferinde de taptaze hissederiz. Hiç kuşkusuz varlık alemini güzeldir, göz
kamaştırıcıdır, görkemdir. Bizim fitratımızla varlık aleminin fitratı birbirleriyle uyuşmaktadır.
Çünkü bizim fitratımız da onun geldiği kaynaktan alır varlığını, O'nun dayandığı
yasalar sistemine o da dayanır. Bu yüzden varlık aleminin vicdanı ile ilişki kurmak bize bir
yakınlık, güven, bağlılık, tanışıklık ve kayıp ya da görülmeyen bir yakınla
buluşmanın verdiği sevince benzer bir sevinç duygusunu bahşeder. Varlık aleminde Allah'ın
nurunu buluruz. Çünkü Allah göklerin ve yerin nurudur. Açik bir
duygu ile, uyanık bir kalp ile ve planın özüne nüfuz eden derin bir
düşünce ile varlık alemini gözlemlediğimizde, aynı anda hem dış alemden hem de
içimizde Allah'ın nurunu görürüz. Bu yüzden Kur'an bizi defalarca
uyarıyor. Bunca güzelliğin farkına varmadan gözü kapalı geçip gitmeyelim
diye duygularımızı ve ruhumuzu değişik göz kamaştırıcı varlık sahnelerine yöneltiyor.
Ki şu yeryüzündeki yolculuğumuza asılsız ya da gülünç sayılıacak

kadar az bir azıkla çıkmayalım.[\[27\]](#) 5-
-فَاَخَذَهُ
اللهُ
نَكَالَ
اْلاَخِرَةِ
وَاْلاُولَى
اِنَّ فِى
ذَلِكَ
لَعِبْرَةً
لِمَنْ
يَخْشَى "Allah da ona ibretlik dünya ve
âhiret cezası verdi. Doğrusu bunda Allah'tan korkan kimseye ders vardır."[\[28\]](#) Mevlana
burada şöyle bir hikaye anlatmıştır: "Aslan, kurt ve tilki arkadaş olup ava çıkmışlar.
Derken bir yaban öküzü, bir geyik, bir de tavşan avlamışlar. Aslan kurt'a demiş ki;
"haydi bunları taksim et" Kurt demiş ki; "Efendim, şu yaban öküzü sizin olsun, şu
geyik benim olsun, şu tavşan da tilki kardeşimin. Bu taksimattan rahatsız olan aslan, kurda "bu ne
biçim paylaşımındır" diyerek pençesini bir attı kurdun derisini yüzdü
çıkardı. Tilkiye dönüp dedi ki; "taksimi sen yap." Tilki dedi ki; "Efendim şu geyiği
sabah kahvaltısı yapsanız, yaban Öküzünü öğlen yemeğinde
yeseniz, akşam yatarken de şu tavşanı çerez yerine yeseniz." Aslan tilkiye; "sen bu aklı
nereden aldın" deyince tilki; " Efendim, şu anda yerde serilmiş olan kurttan. Kurdun başına
gelenler bana ibret oldu." demiş." Bu kissayı zikreden Mevlana, çok güzel bir
açılama ile bağlar: "İşte geçmiş ümmetlerin başına gelenlerden ibret
almayanların durumu bunun gibidir." Mevlana diyor ki: Mülk Allah'ın toprak Allah'ın, toprağa
basan ayaklan yaratan Allah(cc), Allah'ı inkar eden aklı ve dili de Allah yarattı. İnsanoğlu
çikiyor bu Allah'ın mülkünde, Allah'ın adaletini değil kendi adaletini uygulamaya
kalkıyor, böyle yapınca hem bu dünya da kendisine zarar veriyor, hem de ahirette
zarar veriyor.[\[29\]](#) Rabbini tanıyan ve O'ndan korkan müminler, Firavun olayında anlatılmak
istenen ibretleri kavrayabilir. Kalbi takva ile tanışmayan insana gelince onunla ibret arasında bir
engel vardır. Onunla öğüt arasında bir perde vardır. Bu hali akibetiyle
yüzyüze gelene kadar devam eder. Allah onu hem ahirèt, hem dünya
cezasına çarptırıncaya kadar sürer. Herkesin kolaylaştırılmış bir yolu, kolaylaştırılmış
bir akibeti vardır. İbret almak ise Allah'tan korkanlara mahsustur. 6-
وَلَقَدْ
تَرَكْنَاهَ
70; اَيَةً
فَهَلْ مِنْ
مُدَّكِرٍ "Biz onu bir ibret dersi
olarak geride bıraktık. Ibret alan yok mu?"[\[30\]](#) Yani: Böyle insanları pek ziyade uyandırmaya
ve bir Yüce Yaratıcının varlığını, kudret ve büyüklüğünü
göstermeğe vesile olan harikulade bir hâdise malûm, meşhur iken yine insanlığın
büyük bir kısmı dinsizlik içinde yaşıyor, kendilerinin de bir gün Nuh kavmi
gibi bir müthiş azaba uğrayabileceklerini düşünmüyorlar, bu pek
fâideli nasihatlardan faydalananma kabiliyetini gösteremiyorlar, ne yazık bir ruhi durum!.
[\[31\]](#) 7- لَقَدْ
كَانَ فِى
قَصَصِهِمْ
عِبْرَةٌ

لاُولِى
اْلاَلْبَابِ مَا كَانَ
حَدِيثًا
يُفْتَرَى
وَلَكِنْ
تَصْدِيقَ
الَّذِى
بَيْنَ
يَدَيْهِ
وَتَفْصِيلَ
كُلِّ شَىْءٍ
وَهُدًى
وَرَحْمَةً
لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ
"Onların (geçmiş peygamberler veya kavimlerinin) hayat hikâyelerinde akıllı kimseler için nice ibretler vardır." [32] Yusuf suresinden şu dersleri çıkarabiliriz: 1-Bu surede dikkat çeken ilk husus Yakup peygamberin gösterdiği sabırdır. Önce oğlu Yusuf'un kardeşleri tarafından kuyuya atılıp, kaybolmasına ardından küçük kardeşinin de uzak bir ülkede alıkonmasına sabır ile dayanan Yakup peygamber her mümine örnek olmalıdır. Başımıza gelebilecek bu dünyadaki en zor durumlarda dahi mümine yakışan tutum her şeyde bir hayır vardır, Rabbimiz bizi sınıyordur diyerek zorluğa dayanmak ve asla isyana sapmamaktır. 2-Yine bu sureden çıkarılabilecek bir diğer ders ise zamanın bizlere neler getirebileceğini bilmediğimizdir. Yani başımıza gelenleri, yaşadıklarımızı yalnızca o an ile sınırlı kalıp değerlendirmek yanlışdır. 3-Bu sureden alınacak en büyük derslerden bir de kuşkusuz Yusuf peygamberin zindana atılmak pahasına namusunu korumuş olmasıdır. Burada vurgulanması gereken belki de en önemli nokta aslında Yusuf Peygamberin de bahsi geçen kadını arzulaması ancak Allah'ın sınırlarını gözetmek için kadından uzak durmasıdır. Bu yaptığından sonucunda zindana atılacağını bilse dahi Allah'ın sınırlarını korumanın daha önemli olduğunu söyelen Yusuf Peygamber her şeyi göze alarak ırzını korumuş, Allah yolundan sapmamıştır. 4-Müslüman en zor şartlarda dahi tebliğ görevini yürütmeli, psikolojik ve ekonomik sorunlarını bahane ederek bu konudaki görevini ihmali etmemeli; Hz. Yûsuf'un zindandaki durumunu örnek almalıdır. 5-Tarihî olayları, tarih felsefesi perspektifiyle incelemek, şüphesiz çok daha faydalı ve sağlıklı olur. Hayatımızın akışını düzende tutmamız için daha fazla önümüzü aydınlatır. 6-Gelip geçen milletlerin hayatını, yükseliş, duraklıma ve çöküş sebeplerini araştırıp değerlendirmek, insana çok şeylem öğretir ve bir kıştas anlamında olayları daha iyi değerlendirmemize yardımcı olur. 7-Büyük davaların büyük himmetler, ardi-arkası kesilmeyen mücadeleler istedigini ilham eder. 8-Nîmet ne kadar büyük ve kutsal olursa, külfetinin o nisbettte ağır olacağı hususunda bizi

aydınlatır. 9-Aklını, idrakını Allah'a olan dosdoğru imanıyla birleştirip dayanma
gücünü ortaya koyanların başarıya erişeceklerine muhakkak nazarıyla
bakmamızı müjdeler. 10-Hakk'ı bilerek savunanların, hak uğruna kendilerini vakfedip birlik ve
beraberlik ruhu içinde savaşanların üstün geleceğinde şüphe
edilmemesini telkîn eder. 11-Mü'minler, bütün imkân ve enerjilerini,
biceri ve yeteneklerini ortaya koyup Allah ile aralarındaki imkân ve irâde sınırına
gelmediçe, Allah'ın kendilerine hemen yardım etmeyeceğini hatırlatır. 12-İnsan tabiatının
çoluk çocuğa olan sevgisini, eğilimini gösteriyor. 13-İnsanların yaratılışları
itibariyle ihtirasların düşkünü olduklarını, bu yüzden aralarında
kışkançlıkların, mücadelelerin meydana geldiğini bildiriyor. 14-Birçok
insanlarda aşk ve sevginin, şehvanî hareketlerin, ruhî eğilimlerin, hilekârca
muamelelerin yüz gösterdiğiini anlatıyor. 15-Masumiyete ve temiz ruhlara sahip olan
zatların ise öyle gayrimeşru eğilimlerden, hareketlerden ne kadar kaçinmakta
olduklarını en parlak bir misâl ile anlatmış bulunuyor. 16-Cenâb-ı Hak'ın
hükümllerine razı, riayetkar olan, gördükleri bazı hoş olmayan
düşmanca hareketlere karşı sabrederek sükûnetlerini muhafaza eden, af ve
lütuf la karşılıkta bulunan zatların da bilahare ne kadar selâmete, maddî ve
manevî mükâfatlara, makamlara kavuşacaklarına pek güzeli, ibret verici bir
misâl göstermiş oluyor. 17-Olanca masumiyetine, iyilikseverliğine rağmen kendisine
kavminin bir kısım fertleri tarafından düşmanlık ve kışkançlık gösterilmiş olan
Yüce Peygamberimize de bir teselli mahiyetinde olup onun da evrensel bir başarıya
kavuşacağına açik bir işaret taşımaktadır. 18-Hiç bir kimseden bir şey okuyup
yazmamış, dünya tarihini ögrenmemiş, kırk yaşına kadar hikmet gereği ümmi
bulunmuş olan temiz ahlâklı bir zâtın, böyle ibret verici bir kissayı bu kadar
ayrıntısıyla, bu kadar fasîh ve edebî bir şekilde anlatan Kur'an âyetlerini insanlık
âlemine tebliğ buyurması, kendisinin ilâhî vahye mazhar, insanlık için en
mükemmel bir hidâyet rehberi, bir rahmet vesilesi olan yüce bir Peygamber
olduğu en kuvvetli bir şahit, en kesin bir delil durumunda bulunmuş oluyor. Bu kissalardan
çikarılacak ders şudur: Bir mümin için önemli olan Allah'ın rızasını
kazanmak, Allah'ın emir ve yasaklarına bağlı kalmak olmalıdır. Bu dünya nimetleri ahiretin
yanında hiç bir şey değildir. Bir mümin için önemli olan Allah'ın sınırlarını
gözetmek, Allah'a layık kullarından olmaya çalışmaktadır. Hz. Ali şöyile diyor:
"Allah İslâm'ı açtı ve her gelmek isteyen için yollarını kolaylaştırdı. Yıkmak
dileyenlere karşı temellerini yıkılmaz hale getirdi. O apaçik dini kendisine sarılanlara
kurtuluş, göigesine sokulanlara esenlik, hikmet lisanını söyleyenlere delil,
savunmasında bulunanlara tanık, işığına gelenlere nur, aklı olanlara idrak,
düşünenlere akıl, hakkı arayanlara nişan, azim sahiplerine basiret, ibret alanlara
uyanıklık, tasdik edenlere halas, tevekkülde bulunanlara dayanak, Allah'a güvenenlere
huzur, sebat gösterenlere siper kıydı."[\[33\]](#)

فَاعْتَبِرُويَآاُولِى
اْلاَبْصَارِ "Ey akıl sahipleri ibret alın"[\[34\]](#) Unutmayalım ki, "Geçmişen ibret almayan
kişi, Geleceğe ibret olmaktadır işi."[\[35\]](#)

[\[1\]](#) İbret, Murat Yeni, s.8 [\[2\]](#) Naziat 26 [\[3\]](#) İA,21/367 [\[4\]](#) Yusuf Suresi 12/111 [\[5\]](#)
Mü'minûn 23/21 [\[6\]](#) Nûr 24/44 [\[7\]](#) İslam'da İnanç, İbadet ve
Günlük Yaşayış Ansiklopedisi, 2/240 [\[8\]](#) İA,25/499 [\[9\]](#) M Akif, Safahat,
Süleymaniye Kürsüsünde (İkinci Kitap), İstanbul, 1977, s. 170 [\[10\]](#) İA,

21/368 [11] Muuml;lk, 2 [12] Ebu Nuaym, Hilye, 7/277; el-Camiu liahkamil-Kur'an, Kurtubî, 18/135; Kur'an'dan Mesajlar, Mustafa Ünver, s.31 [13] Dini-Felsefi Sohbetler, Ö.Ferit Kam, s.106 [14] Tirmizî, cenaiz 60; Ebu Davud, cenaiz 77 [15] Dini-Felsefi Sohbetler, Ö.Ferit Kam, s.43 [16] Hac, 46 [17] Fizilal-i Kur'an [18] Al-i İmran, 13 [19] Al-iİmran, 190 [20]Nur, 24/35 [21] ez-Zeria ila Mekarimîş-Şeria, s.207 [22] Kur'an Yolu, 1/739 [23] Nahl 16/69 [24] Muuml;'minûn 23/21 [25] Kur'an Yolu, 3/417 [26] Nûr 24/44 [27] Fizilal [28] Naziat;25-26 [29] Şifa Tefsiri, Mahmut Toptaş, 8/162; Mesnevi, Mevlana c.1/ s.163 [30] Kamer 15 [31] Bilmen Tefsiri [32] Yusuf, 12/111 [33] Anglikan Kilisesine Cevap, Abdülaziz Çaviş, s.88 [34] Haşr, 2 [35] A. Muhtar Büyükçınar Hocaefendinin, ‘Hayatım İbret Aynası' adlı eserinden alınmıştır.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)